

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник ректора
з навчальної роботи

 Світлана ГІЛІНА

« 28 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА ТА МЕДИЦИНА
НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр».

За спеціальністю 053 «Психологія»

Розробник: Шпачинський І.Л. – доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від 27.08.23р.

Завідувач кафедри психології Петьков В.А.

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 2 від 28.08.23р.

Голова Вченої ради Михайло Волков

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Цикл вибірових дисциплін	
	Спеціальність (професійне спрямування): 053 «Психологія»		
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність (професійне спрямування): 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 150		3-й	
Тижневих годин для: ОФН – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський) рівень	Семестр	
		5-й	
		Лекції	
		24 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Практичні	
		48 год.	
Самостійна робота			
78 год.			
Вид контролю:			
Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для очної форми навчання 150 – год.: 72 год. – аудиторні заняття, 78 год. – самостійна робота (60 % до 78 %).

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни студентів циклу професійної підготовки «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів напряму Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія».

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій»: основні психологічні та медичні положення, теорії, концепції, категорії, механізми функціонування психіки людини в надзвичайних ситуаціях, закономірностях розвитку та формування особистості, що обумовлені несприятливими життєвими обставинами.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, нейропсихологія, медицина, медична психологія, психодіагностика, психофізіологія та ін.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі навчального плану – «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» вивчається на третьому курсі університету.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій»

Мета викладання дисципліни:

Метою викладання дисципліни є засвоєння студентами теоретичних знань, формування у студентів цілісного уявлення про питання умови діяльності медичної служби Збройних сил у сучасній війні; екологічну обстановку на території України, регіону та можливі аварії й катастрофи; досвід роботи служби екстреної медичної допомоги під час ліквідації наслідків великомасштабних надзвичайних ситуацій різного походження.

Завдання дисципліни «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» складається з формування у здобувачів вищої освіти знань з: основних завдань медичної служби Збройних сил України у воєнний час; організації лікувально-евакуаційних заходів у військах; структури організації Державної служби медицини катастроф; особливостей та медико-тактичних характеристик різного виду аварій, стихійних лих; принципів лікувально-евакуаційного забезпечення населення в системі Державної служби медицини катастроф, особливості організації лікувально-евакуаційних заходів в осередках масового ураження; принципів надання медичної допомоги пораненим та хворим під час бойових дій та при надзвичайних ситуаціях. Навчити студентів надавати та організувати першу медичну допомогу пораненим і ураженим в умовах бойової обстановки; організувати медичне забезпечення роти та при різних видах бойових дій; надавати першу медичну і долікарську допомогу в осередках надзвичайних ситуацій у мирний та воєнний час; користуватися засобами індивідуального і колективного захисту, а також засобами індивідуального медичного захисту;

надавати першу медичну допомогу в разі отруєння сильнодіючими отруйними речовинами; працювати в складі бригад і загонів екстреної медичної допомоги в осередках масового ураження.

Під час вивчення дисципліни «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» у студентів мають сформуватися наступні компетентності:

I. Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

II. Фахові:

ФК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

У ході вивчення навчальної дисципліни «Військово-медична підготовка та медицина надзвичайних ситуацій» можливо досягнути таких програмних результатів:

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення професійних завдань.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у процесі вирішення фахових завдань, демонструвати лідерські якості і вміння узгоджено працювати в аудиторії самостійно та під керівництвом викладача.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 год. / 5 кредитів ECTS.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Основи військово-медичної підготовки

Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та характеристика санітарних втрат

Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час, їх зміст і значення. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ.

Організаційна структура медичної служби Збройних сил України. Військова ланка медичної служби Збройних сил України. Категорії особового складу медичної служби. Військові звання особового складу медичної служби. Можливі призначення молодшого медичного персоналу у воєнний час.

Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ

Лікувально-евакуаційне забезпечення військ.

Головні етапи розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи.

Етап медичної евакуації, завдання, які він виконує, вимоги до розгортання та принципова схема його розгортання.

Види і обсяг медичної допомоги. Заходи першої медичної та долікарської (фельдшерської) допомоги.

Медичне сортування поранених і хворих на етапах медичної евакуації.

Медична евакуація. Особливості організації і проведення лікувально-евакуаційних заходів при ліквідації наслідків застосування ворогом засобів масового ураження. Роль медичної сестри в проведенні лікувально-евакуаційних заходів у військах.

Тема 3. Організація надання першої медичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора роти

Розшук поранених на полі бою. Способи наближення стрільців-санітарів та санітарного інструктора роти до поранених залежно від умов місцевості, погоди, часу доби та характеру бойової обстановки.

Надання першої медичної допомоги пораненим на полі бою. Роль самопомоги та взаємодопомоги в сучасному бою. Способи відтягування поранених і винесення їх з поля бою в укриття (гнізда поранених).

Позначення місць укриття та зосередження поранених.

Медико-тактична характеристика індивідуальних засобів медичного оснащення: аптечки індивідуальної, індивідуального протихімічного пакету, пакету перев'язувального індивідуального, засобу для знезараження води.

Медико-тактична характеристика групових засобів медичного захисту.

Медико-тактична характеристика сумки санітара, сумки медичної військової, лямки медичної носильної, лямки медичної спеціальної, шолома для поранених у голову, нош санітарних, нош іммобілізаційних вакуумних.

Кредит 2. Заходи першої медичної допомоги при різних типах травм та уражень

Тема 4. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях

Організаційна структура Збройних сил України.

Військові підрозділи, частини, з'єднання та об'єднання сухопутних військ Збройних сил України.

Види загальновійськового бою. Медична служба механізованої бригади.

Умови діяльності медичної служби в оборонному бою.

Побудова оборони роти (ротний опорний пункт).

Організація роботи стрільців-санітарів взводів та санітарного інструктора роти з проведення заходів медичного забезпечення роти в оборонному бою. Призначення і організація роботи медичного поста роти (МПР).

Організаційна структура механізованого батальйону.

Медичний пункт батальйону (МПБ): завдання. Організація роботи МПБ в оборонному бою, евакуації поранених і хворих із рот в МПБ.

Умови діяльності медичної служби в наступальному бою.

Бойовий порядок роти в наступальному бою.

Організація роботи стрільців-санітарів взводів та санітарного інструктора роти у ході наступального бою.

Організація медичного забезпечення механізованого батальйону в наступальному бою.

Тема 5. Заходи першої медичної допомоги при пораненнях та ураженнях

Заходи першої медичної допомоги при пораненнях: витягування уражених з-під завалів, зі сховищ, укриттів, води, бойової техніки; гасіння одягу, що горить чи тліє, запалювальних сумішей; уведення знеболювальних засобів зі шприц-тюбика з індивідуальної аптечки; усунення асфіксії шляхом звільнення верхніх дихальних шляхів від слизу, крові, сторонніх тіл, надання відповідного положення тілу (у разі западання язика, блювання, значної носової кровотечі) і проведення штучної вентиляції легень (ШВЛ) способом рот до рота і рот до носа; тимчасове спиннення зовнішньої кровотечі; накладання асептичної пов'язки у разі відкритого пневмотораксу; іммобілізація ушкодженої кінцівки подручними засобами; надягання протигаза під час перебування на зараженій місцевості; введення антидотів;

часткове санітарне оброблення; застосування антибіотиків, протиблювотних засобів з індивідуальної аптечки.

Тема 6. Травматичний шок. Синдром тривалого роздавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження

Травматичний шок, клінічні прояви. Заходи першої медичної допомоги пораненим у стані травматичного шоку. Клінічна картина в різні періоди синдрому тривалого роздавлювання (стиснення) тканин. Заходи першої медичної допомоги.

Класифікація опіків за глибиною ураження. Клінічна картина опікової хвороби. Методи визначення площі опіків у польових умовах. Візуальне визначення ступеня опіку. Визначення площі опіку за правилом дев'яток (Уоллеса) та правилом долоні (Глумова). Заходи першої медичної допомоги при термічних ушкодженнях.

Відмороження, клінічні прояви. Заходи першої медичної допомоги при відмороженнях.

Кредит 3. Екстрено-медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час

Тема 7. Завдання та зміст військово-польової терапії. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження

Гостра променева хвороба (ГПХ). Клінічна картина ГПХ I-IV ступенів.

Рання діагностика ГПХ. Перша медична допомога ураженим. Комбіновані радіаційні ураження. Профілактика радіаційних уражень. Прилади радіаційної розвідки та дози метричного контролю.

Тема 8. Особливості хімічної зброї. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами

Клінічна картина уражень різними типами отруйних речовин. Надання першої медичної допомоги ураженим. Введення антидоту за допомогою шприц-тюбика.

Надягання протигазу і шолому для поранених у голову на пораненого в зараженій зоні. Проведення часткового санітарного оброблення за допомогою ШП-8 (ШП-9, ШП-10). Способи проведення штучного дихання в зараженій атмосфері, в зараженій атмосфері. Киснева інгаляція за допомогою інгалятора КІ-4. Штучна вентиляція легень за допомогою ДП-10. Вирішення ситуаційних завдань з діагностики уражень отруйними речовинами та надання першої медичної допомоги ураженим.

Тема 9. Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура і завдання Державної служби медицини катастроф

Завдання та організація Державної служби медицини катастроф (ДСМК). Заклади та формування ДСМК. Чинні законодавчі акти України, їх основні положення.

Основна мета та організаційні основи лікувально-евакуаційного забезпечення в системі ДСМК. Суть системи лікувально-евакуаційного

забезпечення населення в надзвичайний період. Умови реалізації сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях (НС).

Робота бригад і загонів екстреної медичної допомоги, інших медичних формувань у районах масового ураження людей. Особливості роботи медичної сестри в екстремальних умовах.

Кредит 4. Техногенні катастрофи

Тема 10. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях

Чинні законодавчі акти України, їх основні положення. Медичне сортування та медична евакуація.

Види медичної допомоги, основні вимоги до них та їх обсяг: перша медична допомога, долікарська допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована медична допомога, спеціалізована медична допомога. Особливості надання догоспітальних видів медичної допомоги дітям.

Тема 11. Транспортні катастрофи, їх медикотактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф

Лікувально-евакуаційне забезпечення та види медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях техногенного походження. Медичне забезпечення особового складу рятувальних загонів. Робота медичної сестри в складі загонів і бригад екстреної медичної допомоги в районах транспортних катастроф.

Заходи першої медичної допомоги в ході рятувальних робіт при травмах, кровотечах, термічних опіках, ураженнях.

Особливості надання медичної допомоги у випадку переохолодження, перегрівання та комбінованих уражень.

Тема 12. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика

Характеристика чинників радіаційної небезпеки на різних етапах радіаційної аварії. Медичні наслідки їхнього впливу на людину.

Нормування радіаційної безпеки. Радіаційний контроль в умовах радіаційної аварії.

Заходи та засоби захисту населення під час радіаційних аварій (колективні та індивідуальні).

Основні принципи надання медичної допомоги персоналу, який потерпів під час аварії на АЕС.

Кредит 5. Медицина надзвичайних ситуацій

Тема 13. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження

Основні принципи і методи лікування гострих отруєнь СДОР. Основні симптоми отруєнь, перша медична допомога при отруєннях СДОР: аміаком, чадним газом, хлором, сірковуглецем тощо.

Заходи та засоби захисту (індивідуальні та колективні) при аваріях з викидом СДОР. Робота медичної сестри в складі бригад екстреної медичної допомоги в осередку хімічного ураження.

Техніка безпеки особового складу бригад екстреної допомоги під час ліквідації осередків хімічного ураження та їхніх наслідків. Прилади хімічної розвідки та правила роботи з ними.

Тема 14. Стихійні лиха, їх класифікація і медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих

Загальні причини виникнення і класифікація стихійних лих. Медико-тактична характеристика атмосферних, гідросферних та літосферних природних небезпек: можливий характер патологій, санітарно-гігієнічний та епідеміологічний стан територій, наявність лікувально-профілактичних заходів, шляхів евакуації.

Правила поведінки населення та заходи безпеки під час виконання робіт щодо ліквідації наслідків природних катастроф (землетруси, повені, урагани тощо). Основні заходи під час ліквідації наслідків природних катастроф.

Організація і проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт в осередку стихійного лиха. Медичне забезпечення та функціональні формування екстреної медичної допомоги при наданні медичної допомоги, евакуації та розосереджуванні населення.

Особливості роботи медичної сестри в складі рятувальних бригад під час катастроф природного походження. Основні положення Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні техногенні і природні ситуації.

Тема 15. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру

Заходи невідкладної та швидкої медичної допомоги.

Перша медична допомога при кровотечах, переломах, пораненнях та інших травмах.

Перша медична допомога при забитті, контузіїх і синдромі тривалого здавлювання. Перша медична та долікарська допомога при травматичному шоку.

Перша медична допомога при опіках і обмороженнях.

Надання допомоги при електротравмі.

Перша медична та долікарська допомога при утопленні.

Основні принципи і способи захисту населення: колективні та індивідуальні.

Індивідуальні засоби захисту населення — засоби захисту органів дихання (протигази, респіратори, ватно-марлеві пов'язки) та засоби захисту шкіри.

Засоби індивідуального медичного захисту (аптечка індивідуальна, протихімічний пакет та перев'язувальний пакет).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	пр	інд	с.р		л	с	пр	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1.												
Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та характеристика санітарних втрат	10	2		4		4						
Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ	10	2		4		4						
Тема 3. Організація надання першої медичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора роти	10	2		4		4						
Разом за кредитом 1	30	6		12		12						
Кредит 2.												
Тема 4. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях.	10	2		4		4						
Тема 5. Заходи першої медичної допомоги при пораненнях та ураженнях	10	2		4		4						
Тема 6. Травматичний шок. Синдром тривалого роздавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження	10	2		4		4						
Разом за кредитом 2	30	6		12		12						

Кредит 3.											
Тема 7. Завдання та зміст військово-польової терапії. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження	10	2		4		4					
Тема 8. Особливості хімічної зброї. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами	10	2		4		4					
Тема 9. Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура і завдання Державної служби медицини катастроф.	10			4		6					
Разом за кредитом 3	30	4		12		14					
Кредит 4.											
Тема 10. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.	4			2		2					
Тема 11. Транспортні катастрофи, їх медикотактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	12	2		2		8					
Тема 12. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медикотактична характеристика.	14	2		2		10					
Разом за кредитом 4	30	4		6		20					

Кредит 5.

Тема 13. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження	14	2	2	10							
Тема 14. Стихійні лиха, їх класифікація і медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих	6		2	4							
Тема 15. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.	10	2	2	6							
Разом за кредитом 5	30	4	6	20							
Всього	150	24	48	78							

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та характеристика санітарних втрат	4
2.	Тема 2. Основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ	4
3.	Тема 3. Організація надання першої медичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора роти	4
4.	Тема 4. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях.	4
5.	Тема 5. Заходи першої медичної допомоги при пораненнях та ураженнях	4

6.	Тема 6. Травматичний шок. Синдром тривалого роздавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження	4
7.	Тема 7. Завдання та зміст військово-польової терапії. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження	4
8.	Тема 8. Особливості хімічної зброї. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами	4
9.	Тема 9. Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура і завдання Державної служби медицини катастроф.	4
10.	Тема 10. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.	2
11.	Тема 11. Транспортні катастрофи, їх медикотактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	2
12.	Тема 12. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика.	2
13.	Тема 13. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження	2
14.	Тема 14. Стихійні лиха, їх класифікація і медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих	2
15.	Тема 15. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.	2
Всього		48

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

6. Самостійна робота

Тематичний план самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	
1.	Тема 1. Основні завдання медичної служби Збройних сил України у воєнний час. Уражуюча дія сучасної зброї та характеристика санітарних втрат	4
2.	Тема 2. Основи організації лікувально- евакуаційного забезпечення військ	4
3.	Тема 3. Організація надання першої медичної допомоги пораненим на полі бою. Індивідуальні та групові засоби медичного захисту. Медичне оснащення санітара та санітарного інструктора роти	4

4.	Тема 4. Медичне забезпечення механізованої роти і батальйону в оборонному та наступальному боях.	4
5.	Тема 5. Заходи першої медичної допомоги при пораненнях та ураженнях	4
6.	Тема 6. Травматичний шок. Синдром тривалого роздавлювання тканин. Термічні опіки. Відмороження	4
7.	Тема 7. Завдання та зміст військово-польової терапії. Характеристика ядерної зброї. Радіаційні ураження	4
8.	Тема 8. Особливості хімічної зброї. Характеристика осередку хімічного зараження. Ураження бойовими отруйними речовинами	4
9.	Тема 9. Організація захисту населення у надзвичайний період. Основи створення, структура і завдання Державної служби медицини катастроф.	6
10.	Тема 10. Організація екстреної медичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях. Система лікувально-евакуаційного забезпечення населення в надзвичайних ситуаціях.	2
11.	Тема 11. Транспортні катастрофи, їх медикотактична характеристика. Лікувально-евакуаційні заходи в осередку транспортних аварій і катастроф.	8
12.	Тема 12. Аварії на АЕС і радіаційно-небезпечних об'єктах, їх медико-тактична характеристика.	10
13.	Тема 13. Хіміко-технологічні катастрофи. Класифікація сильнодіючих отруйних речовин, симптоми отруєння. Основні лікувально-профілактичні заходи в осередку хімічного ураження	10
14.	Тема 14. Стихійні лиха, їх класифікація і медико-тактичні особливості. Основи організації та проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт, медична допомога в районах стихійних лих	4
15.	Тема 15. Екстрена медична допомога при масових ураженнях у мирний та воєнний час. Основні принципи і способи захисту населення при масових ураженнях у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру.	6
Всього		78

7. Методи навчання

Для оцінки й вибору методів навчання слід використовувати низку наявних класифікацій, здійснених на основі різних засад:

- за джерелом знань (виокремлюють словесні, наочні й практичні методи, тому що інших джерел, крім слова, образу й досвіду, не існує);

- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; та методи вивчення нового матеріалу; та методи конкретизації й поглиблення знань,

набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; та методи контролю й оцінки результатів навчання);

■ за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (виокремлюють методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);

■ за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);

■ за дидактичними цілями виокремлюють методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки.

8. Методи та форми контролю

Сучасна дидактика виділяє наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи графічного контролю, методи програмованого і лабораторного контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

систематичний поточний контроль знань здійснюється під час семінарських і практичних занять у формі вибіркового усного опитування та тестових завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань.

семестровий контроль організовано у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за кредитом;

оцінювання рівня виконання самостійної роботи проводиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді, реферату.

самостійна завдання перевіряється на відповідність оформлення згідно з вимогами, а також на повноту, ґрунтовність матеріалу, наявність цікавих фактів та прикладів, висновків.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль — залік.

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Перелік питань до заліку

1. Організація діяльності служби екстреної медичної допомоги України (нормативно-правова база).
2. Організаційна структура, основні завдання та функції центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф.
3. Основні завдання, функції, права та відповідальність бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.
4. Табелі оснащення та засоби особистої безпеки бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.
5. Організаційна структура, основні завдання, функції та оснащення відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги багатопрофільної лікарні.
6. Мета, етичні, деонтологічні і юридичні аспекти екстреної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі.
7. Огляд місця події, забезпечення особистої безпеки медичного персоналу, безпеки свідків події та постраждалого, наближення до постраждалого (хворого).
8. Ергономічні принципи в роботі виїзної бригади ЕМД (при роботі в приміщенні, на вулиці), робота в команді.
9. Первинний огляд (ABC). Завдання первинного огляду. Технологія проведення у притомного і непритомного пацієнта.
10. Надання медичної допомоги в ході первинного огляду. Визначення подальшої тактики на місці події.
11. Завдання вторинного огляду. Показання для проведення вторинного огляду на місці події та на шляху евакуації. Технологія вторинного (ABCDE) огляду постраждалого (хворого).
12. Патогенез, клініка, діагностика і лікування обструкції дихальних шляхів у пацієнтів різних вікових груп.

13. Забезпечення прохідності дихальних шляхів шляхом закидання голови назад або виведення нижньої щелепи (висування вперед). Потрійний прийом Сафара.
14. Забезпечення прохідності дихальних шляхів при травмі шийного відділу хребта.
15. Ревізія і очищення ротової порожнини ручним і апаратним способами.
16. Застосування ротогорлової (орофарингеальної) і носогорлової (назофарингеальної) трубки.
17. Вентиляція легень постраждалого через маску з використанням ручного апарата для штучної вентиляції легень (Амбу), подання кисню.
18. Показання і техніка інтубації постраждалого.
19. Застосування альтернативних методів забезпечення прохідності дихальних шляхів за допомогою ларингеальної маски, ларингеальної трубки, комбітьюба.
20. Симптоми часткової і повної непрохідності дихальних шляхів при попаданні стороннього тіла, методи її відновлення. Прийом Геймліха.
21. Показання і техніка конікопункції та конікотомії.
22. Поняття про термінальні стани. Діагностика клінічної смерті. Абсолютні та відносні ознаки біологічної смерті.
23. Причини неефективного кровообігу. Діагностика раптової смерті.
24. Класифікація і оцінка серцевого ритму при зупинці серця.
25. Технологія серцево-легеневої реанімації при фібриляції шлуночків в дорослих.
26. Технологія серцево-легеневої реанімації при шлуночкової тахікардії в дорослих.
27. Технологія серцево-легеневої реанімації при безпульсовій електричній активності в дорослих.
28. Технологія серцево-легеневої реанімації при асистолії в дорослих.
29. Діагностика причин зупинки серця, які можна усунути у процесі реанімації
– чотири “Г”: гіпоксія, гіповолемія, гіпер/гіпокаліємія, гіпомагнійемія, ацидоз,
гіпотермія; чотири „Т”: tension (напружений) пневмоторакс, тампонада серця, тромбемболія, токсичне передозування.
30. Фармакотерапія при зупинці серця.
31. Технологія серцево-легеневої реанімації при наявності автоматичного дефібрилятора.
32. Тривалість серцево-легеневої реанімації, ознаки, які вказують на її ефективність та припинення.
33. Післяреанімаційна підтримка.
34. Помилки та ускладнення, які виникають під час проведення серцево-легеневої реанімації.
35. Правові та етичні аспекти серцево-легеневої реанімації..
36. Діагностика та екстрена медична допомога при гострому коронарному синдромі.
37. Діагностика та екстрена медична допомога при кардіогенному шоці.

38. Діагностика та екстрена медична допомога при гіпертонічному кризі.
39. Діагностика та екстрена медична допомога при анафілактичному шоці.
40. Діагностика та екстрена медична допомога при гіпотермії.
41. Діагностика та екстрена медична допомога при утопленні.
42. Діагностика та екстрена медична допомога при ураженні електричним струмом.
43. Діагностика та екстрена медична допомога при комі невизначеної етіології
44. Діагностика та екстрена медична допомога при комах, пов'язаних із цукровим діабетом.
45. Діагностика та екстрена медична допомога при отруєнні невідомим газом.
46. Діагностика та екстрена медична допомога при отруєнні невідомою речовиною.
47. Діагностика та екстрена медична допомога при механічних пошкодженнях черепа.
48. Діагностика та екстрена медична допомога при механічних пошкодженнях хребта.
49. Діагностика та екстрена медична допомога при механічних пошкодженнях грудної клітки.
50. Діагностика та екстрена медична допомога при механічних пошкодженнях органів черевної порожнини, тазу і тазових органів.
51. Діагностика та екстрена медична допомога при механічних пошкодженнях кінцівок.
52. Діагностика та екстрена медична допомога при політравмі.
53. Діагностика та екстрена медична допомога при синдромі довготривалого стиснення і розчавлення.
54. Діагностика та екстрена медична допомога при зовнішній і внутрішній кровотечі.
55. Діагностика та екстрена медична допомога при травматичному шоці.
56. Діагностика та екстрена медична допомога при геморагічному шоці.
57. Діагностика та екстрена медична допомога при гемо- і пневмотораксі.
58. Алгоритм дій бригади екстреної медичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді.
59. Загальні принципи детоксикаційної терапії на догоспітальному етапі. Андидотна терапія.
60. Порядок дій бригад екстреної медичної допомоги у безпечному вогнищі масового ураження.

10.Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Методичні розробки проведення практичних занять.

3. Методичні рекомендації щодо організації лекційних, практичних занять, самостійної роботи студентів.

11.Рекомендована література:

1. Гут Т.М., Гут Р.П. Військово-медична підготовка. - К.: Медицина, 2010. - 303 с.
2. Гут Т.М. Практикум з військово-медичної підготовки. — К.: Здоров'я, 2001. — 92 с.
3. Військова токсикологія, радіологія і медичний захист: підручник / За ред. Скалецького Ю.М., Мисули І.Р. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. -362 с.
4. Кочін І.В. Медицина катастроф. — К.: Здоров'я, 2002—348 с.
5. Медична служба механізованої (танкової) бригади: навч. посіб. / Вороненко В.В., Бадюк М.І., Гулько В.М. та ін. - К.: УВМА, 2004. - 107 с.
6. Організація медичного забезпечення військ / Бадюк М.І., Левченко Ф.М., Токарчук В.П., Солярик В.В. та ін. / За ред. В.В. Паська. — К.: МП “Леся”, 2005. — 430 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про створення державної служби медицини катастроф” № 343 від 14.04.1997 р.
8. Рятувальні роботи та медична допомога у вогнищах надзвичайних ситуацій / Губенко І.Я., Брага В.М. та ін. — Черкаси: Відлуння-Плюс, 2007. — 104 с.
9. Сидоренко П.І., Гуш Т.М., Чернишенко Г.А. Військово-медична підготовка. — К.: Медицина, 2008.
10. Тарасюк В.С. Медицина надзвичайних ситуацій. — К.: Медицина, 2010. Додаткова Губенко І.Я., Брага В.М., Квашніна О.В. Що потрібно знати з цивільної оборони: Навч. посібник. — Черкаси: ВідлунняПлюс, 2003. — 109 с. Коцюруба В.П. Цивільна оборона. Військово-медична підготовка: Метод. посібник. — Черкаси: Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2007. — 17 с.
11. Кочин И.В., Черняков Г.А., Сидоренко П.И. Научные основы эпидемиологии катастроф. — Запорожье: Б. и., 2004.

Інформаційні ресурси

1. Президент України – www.prezident.gov.ua.
2. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua.
3. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua.
4. Міністерство охорони здоров'я України – <http://www.moz.gov.ua>.
5. Міністерство інфраструктури України – www.mtu.gov.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій – www.dsns.gov.ua.
7. Міністерство юстиції України – www.minjust.gov.ua.
8. Державний комітет статистики України – www.ukrstat.gov.ua.
9. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського – www.nbu.gov.ua.
10. Міністерство науки і освіти України-www.mon.gov.ua